

## KARAKTERISTIKE MEĐUNARODNIH ARBITRAŽNIH SPOROVA PRED STALNOM ARBITRAŽOM

Odluke Stalne arbitraže moguće je izvršiti u više od 150 zemalja sveta. Takođe, s obzirom na kontrolu stranaka nad postupkom i fleksibilnost (izbor merodavnog prava, arbitara, mesta i jezika postupka), arbitraža obezbeđuje neutralnost, čime se eliminiše mogućnost da jedna od strana ostvari „prednost domaćeg suda“.

Uzimajući u obzir specifičnosti sporova sa međunarodnim elementom, u slučaju međunarodne arbitraže može se ugovoriti primena UNCITRAL arbitražnih pravila pred Stalnom arbitražom. Takođe, stranke u međunarodnoj arbitraži mogu izabrati i merodavno pravo koje će se primenjivati na arbitražni postupak.

## MEĐUNARODNO POSREDOVANE PRED STALNOM ARBITRAŽOM

Stalna arbitraža na zahtev stranaka sprovodi postupak posredovanja u sporovima sa međunarodnim elementom, kao i u onim slučajevima u kojima bi mogla biti nadležna bez obzira da li su se stranke unapred dogovorile da će prvo pokušati da reše svoj spor putem posredovanja.

Postupak posredovanja je uspešno okončan ako se stranke sporazumeju da se poravnaju tako što će potpisati zapisnik u kome se konstatuje poravnanje. Ako to stranke saglasno predlože, poravnanje postignuto u postupku posredovanja može se konstatovati u vidu arbitražne odluke.

## NADLEŽNOST STALNE ARBITRAŽE I PREPORUČENA KLAUZULA

Arbitraža svoju nadležnost temelji na pisanom sporazumu stranaka. Ovaj sporazum je najčešći u formi klauzule ugovora u vezi i iz kog mogu nastati sporovi za čije rešavanje stranke žele da ugovore nadležnost arbitraže.

**Stranke su slobodne da ugovore nadležnost arbitraže i po nastanku spora, naknadnim sporazumom (arbitražnim kompromisom).** Do kompromisa najčešće dolazi ukoliko stranke u ugovoru koji su zaključile nisu predvidele arbitražnu klauzulu, pa se po nastanku spora saglase da se spor reši arbitražom, a ne pred nadležnim sudom.

Stalna arbitraža pri Privrednoj komori Srbije preporučuje strankama da u svoje ugovore unesu sledeću klauzulu:

**„Stranke su saglasne da svaki spor iz ovog ugovora ili u vezi sa ovim ugovorom bude konačno rešen arbitražom organizovanom u skladu sa Pravilnikom Stalne arbitraže pri Privrednoj komori Srbije.“**

Ova klauzula „opšteg“ tipa sadrži sve bitne elemente arbitražne klauzule i obezbeđuje strankama nadležnost Stalne arbitraže u slučaju spora. Primenljiva je na sve vrste poslovnih odnosa, bilo međunarodne ili domaće, i bez obzira na njihovu složenost i druge karakteristike.



**NE ULAZITE U DUGOTRAJNE I SKUPE SUDSKE POSTUPKE.  
REŠITE SPOR NA NAJBRŽI I NAJEFIKASNIJI NAČIN.**

Obratite nam se  
**STALNA ARBITRAŽA**  
pri Privrednoj komori Srbije  
Knez Mihailova 10, 11000 Beograd  
T: +381 11 4149 416, 415  
arbitraza@pks.rs  
www.pks.rs



**PRIVREDNA  
KOMORA  
SRBIJE**

# STALNA ARBITRAŽA

Arbitraža je fleksibilan i pouzdan način rešavanja sporova, koji je u potpunosti prilagođen potrebama stranaka. **Veća kontrola stranaka nad postupkom, izvršnost arbitražne odluke u celom svetu, visoka stručnost arbitara, brzina i umereni troškovi postupka samo su neki od razloga zbog kojih se danas u svetu većina (preko 80%) privrednih sporova rešava upravo putem arbitraže.**

Spajanjem dve institucije sa izuzetnom tradicijom, Spoljnotrgovinske arbitraže i Stalnog izbranog suda, nastala je Stalna arbitraža pri Privrednoj komori Srbije, što predstavlja značajan korak u modernizaciji arbitražnog rešavanja sporova u Srbiji. Stalna Arbitraža nadležna je za rešavanje trgovinskih sporova kako međunarodnog karaktera, tako i sporova između srpskih privrednih subjekata. **Nadležnost Stalne arbitraže mogu ugovoriti sva lica, bez obzira na državljanstvo i članstvo u Privrednoj komori Srbije.**

Stalna arbitraža predstavlja garanciju objektivnog, nepristrasnog i efikasnog rešavanja sporova proisteklih iz poslovnih odnosa. Svoj rad ponosno temelji na sedamdesetogodišnjem iskustvu Spoljnotrgovinske arbitraže i Stalnog izbranog suda, najstarijih institucija ove vrste u regionu, na hiljadama rešenih sporova i odlukama koje se uspešno izvršavaju u zemlji i inostranstvu.

Stalna arbitraža kao nezavisna i nedržavna institucija garantuje neutralnost i vrši administriranje arbitražnih sporova na najefikasniji način. Sekretarijat Stalne arbitraže je na usluzi svim učesnicima spora, tokom celog postupka, kao i licima kojima je potrebna pomoć pri samom ugovaranju nadležnosti Stalne arbitraže, ili licima kojima su potrebne informacije u vezi započinjanja postupka, kao i po njegovom završetku.

### **TRAJANJE ARBITRAŽNOG POSTUPKA**

**Trajanje postupka pred Stalnom arbitražom je maksimalno 6 meseci od momenta konstituisanja arbitražnog veća ili izbora arbitra pojedinca.** Prosečno trajanje sporova tokom 2015. godine iznosilo je 4,4 meseca od trenutka konstituisanja arbitražnog veća. Istovremeno, prema podacima Vrhovnog kasacionog suda, pred privrednim sudovima u Srbiji je iz 2015. godine ostalo preko 36.000 nerešenih predmeta, od kojih je preko 50% ušlo u četvrtu godinu trajanja, a u 25% predmeta prošlo je između 5 i 10 godina od datuma podnošenja inicijalnog akta.

**Posebnu novinu, čiji je cilj još značajnije skraćenje postupka, predstavljaju pravila za ubrznani arbitražni postupak,** koja se primenjuju u sporovima manje vrednosti - do 50.000 evra, i u njima odlučuje arbitar pojedinac. Međutim, s obzirom da vrednost spora ne diktira uvek i njegovu složenost, stranke primenu ovih pravila mogu ugovoriti i u sporovima veće vrednosti, kao što ih mogu i isključiti u sporovima čija je vrednost manja od 50.000 evra.

### **SLOBODA STRANAKA U IZBORU ARBITRA**

**Za razliku od sudskih postupaka, u arbitraži stranke imaju mogućnost da same izaberu arbitre.** Na ovaj način, obezbeđuje se poverenje stranaka u sam postupak i daje im se prilika da sami imenuju arbitra u skladu sa iskustvom, poznavanjem određene materije i ostalim kvalifikacijama koje smatraju bitnim za spor.

Stalna arbitraža nema obaveznu listu arbitara. Arbitar može biti svako poslovno sposobno fizičko lice, domaći ili strani državljanin. Da bi se strankama pomoglo u izboru arbitara, Stalna arbitraža obezbeđuje i na svom sajtu objavljuje spisak lica sa odgovarajućim kvalifikacijama za obavljanje funkcije arbitra. Ova informacija nema karakter preporuke i nije obavezna za stranke i arbitražu. U ostvarivanju svojih funkcija arbitri imaju potpunu nezavisnost i samostalnost u odlučivanju.

### **POVERLJIVOST ARBITRAŽNOG POSTUPKA**

**Za razliku od sudskih postupaka, arbitražni postupak je nejavan.** Identitet stranaka ne može se otkriti bez njihovog pristanka, a rasprave se održavaju samo uz prisustvo stranaka i od njih ovlašćenih lica. Odluka se može objaviti u celosti samo uz pristanak stranaka čime se čuva poverljivost njihovih poslovnih podataka. Arbitražni postupak ne utiče na poslovnu reputaciju stranaka, a poverljivost arbitražnog postupka u znatnoj meri doprinosi i očuvanju poslovnih odnosa između stranaka, kako tokom, tako i po završetku spora.

### **JEDNOSTEPENOST ARBITRAŽNOG POSTUPKA I IZVRŠNOST ARBITRAŽNE ODLUKE**

Arbitražni postupak je jednostepen. **Ne postoji mogućnost žalbe, čime je na minimum svedena mogućnost odugovlačenja postupka i odlaganja izvršenja arbitražne odluke.**

Arbitražna odluka je konačna od momenta donošenja, a Sekretarijat stavlja klauzulu izvršnosti u tačno određenom roku. **Odluka doneta pred Stalnom arbitražom, u Srbiji ima snagu izvršne sudske odluke.**

Izvršenje arbitražnih odluka u inostranstvu je veoma olakšano zahvaljujući Njujorškoj konvenciji o priznanju i izvršenju inostranih arbitražnih odluka, čija je Srbija potpisnica, zajedno sa 150 zemalja. Zahvaljujući tome, **arbitražnu odluku donetu pred Stalnom arbitražom moguće je izvršiti u više od 150 zemalja sveta.** Istovremeno, pri izvršenju domaćih sudskih odluka u inostranstvu, stranke mogu naići na velike prepreke u pojedinim zemljama. Čak i bliske privredne, istorijske ili geografske veze sa nekom zemljom nisu garancija da će domaća sudska odluka biti izvršena u toj zemlji. U nekim slučajevima izvršenje u inostranstvu biće moguće jedino na osnovu arbitražne odluke, ili će izvršenje sudske odluke biti praćeno nesrazmernim troškovima i trajanjem postupka priznanja i izvršenja.

Predsedništvo Stalne Arbitraže razmatra odluku pre njenog potpisivanja, čime se mogućnost formalnih nedostataka odluke svodi na minimum. Takođe, kroz kontrolu arbitražne odluke, obezbeđuje se njena pravna valjanost i izvršnost u zemlji i inostranstvu.

### **TROŠKOVI ARBITRAŽNOG POSTUPKA**

Arbitražni troškovi postupka pred Stalnom arbitražom su umereni, predvidljivi i zavise od visine tužbenog zahteva. **U slučaju domaćih sporova pred Stalnom arbitražom, troškovi arbitražnog postupka su u većini slučajeva znatno niži od sudskih troškova.** Takođe, troškovi vođenja međunarodnog arbitražnog spora pred Stalnom arbitražom su najčešće niži od troškova vođenja istog spora pred institucijama iste vrste u regionu i svetu.

Predujam troškova polaže tužilac prilikom podnošenja tužbe, a po okončanju spora troškovi se raspoređuju na stranke srazmerno uspehu u sporu. Predujam troškova obuhvata administrativne troškove i naknade za rad arbitara. Prilikom podnošenja tužbe, zahteva za arbitražu, protivtužbe ili prigovora kompenzacije, stranka-podnosilac je dužna da položi 200 evra na ime registracionih troškova.